

Bomha j Bóh!

Cíklo 5.
30. čaprt.

Pětnik 1.
1891.

Sgerbske njedželske īopjenka.

Wudawaju šo kóždu šobotu w Ssmolerjez knihicžischčerčni w Budyschinje a šu tam dostacž sa schtwortlētnu pschedplatu 40 np.

Njedžela Rogate.

Zana 16, 23: „Sawernje, sawernje, ja praju wam: Sa czož wý teho Wótza prošyčž budžecje w mojim mjenje, to budže wón wam dacž.“

Rogate (t. r. „proščeče“) šo nam nětko w wýskarškim čjažku njesda tak swjekelaze njedželske mjeno, kaž tej předadwschej dwe: Jubilate a Cantate, pschetož kóžde prošchenje ſebi žada wěste poníženje a dozpiwa porědko połne wužlyšchenje. Tak je s najmjeňšcha pola čłowiekow. Wola Boha pak je to zýle hinak. Psched nim šo ponížecž njeje žana haniba ale wulka czech, pódla teho chze wón kóždu prostwu wužlyšcę, kofraž šo w Jesužowym mjenje stanje. Duž je to kražne, swjekelaze ſlubjenje naſheho ſbóžnika, prawje pschihódne w nětežishim wježekym čjažku. Ale rošumimy a wobkedyžbujmy je prawje!

Kak wjele je jich šo hýzo na tute pschilubjenje spuschežalo a šo na nim swjekelilo — a potom je tola wšchitko tak zýle hinak pschischko, hacž ſebi myžlachu. Woni šu prošyli, šu njebežza roštorhali se ſwojimi modlitwami — a njebežha šu šo ſamkle a jich modlitwy šu jim na wutrobu wróčzo padnyše — bjes wužlyšchenja! To klinči hroſnje, a móže šo prajicž, ſo ſchesczijanska wěrnoſcz tola dyrbi njeurjeknitu móž na čłowieka měč, hdvž tawsynth, kif ſu tajke ſhonjenje cžinili, tola hishcze — dale proſcha a dale wěrja.

Mý nimamý husto ſčerpliwoſcze a wěry doſče, ſo bychmy tež we wšchednym połrczenju ſemíckich podawkow Bože wodženje ſpóſnawali. Hdvž šo nam po naſchim ſdacžu hubjenje ſeňdze a bychmy — wožebje ſchtož cželne derjehicze a pschisporjenje ſamóženja abo czechce naſtupa — jo rad lepie měli, dha cžinimy wſchelake njerouſne, pschecžiwo Božemu kniežerſtu w ſpicežaze próſtwy, naſložujemy ſnadž tež Jesužowe mjenio pschipódla a ménimy nětk, ſo budža nam wužlyšchané. Haj ſklyšchané ſu, ale niz wužlyšchané. Bóh ſklyšchi tež naſhe njerouſne modlitwy, ale wón wužlyšchi jenož te modlitwy, kofraž ſu ſtanu w Jesužowym mjenje, a te ſu pschego roſumne a Bohu ſpodoňne. — W Jesužowym mjenje prošyčž, njerěka tute ſvjate mjenio

jenož w ſpočatku abo na kónzu modlitwy wuprajicž — to by tola pschetuni a pschelohki ſrědk t dozpicžu wužlyšchenja był! — ole to rěka woprawdże w jeho mjenje, na jeho měscze, kaž wón prošyčž, w jeho duchu a w jeho myžli prošyčž. Nětk ſo cže prascham: Je tón knies Jesuž jedyn jenicki ſróč ſnadž takle probył: Luby Wótče, daj mi chléb, ja dyrbju jow w puſcžinje hłodn trädacž? abo: Poſcžel twojich ſvjathych jandželow, ſo bychu tutých njerodnych Bharisejskich a njewěrjozych Sadduzejskich poraſyli? abo: Wšmi precž to ſacžucze mojich cžuwow, ſo bych to žałostne czerpjenje naſ ſchižu lóžcho wutracž móh?

Schtož ſa kniesa Jesuža njemózne běſche, to dyrbi tež tebi njemózne býč. Teho dla pschinjez wſchu ſwoju wolu Bohu ſa wopor, ſtupaj w ſwojim zýlym cžinjenju a myžlenju do Jesužowych stopow — a ty móžech prošyčž kaž wón, ty budžesč wužlyšchaný kaž wón! Po tajkim to zýle wukladženje tamneho ſlubjenja leži w tym napominanju: „Vytaječe najprjedy Bože kraſtwo a jeho prawdoſč, dha budže wam wſcho druhe pschidate!“

Zyrkwinia viſitaziјa.

W druhim pruskim Rósborškim zyrkwinym wokrježu ſměje ſo wot 22. meje wulka zyrkwinia viſitaziјa. Dawno hýzo tajkeje bylo njeje, a wějče ſu wſchitzu wobdzeleni, wožebje wožadni, połni wočakowanja, ſchto ſo w tychle dnjach stanje. Schto ma zyrkwinia viſitaziјa na ſebi? Tole praschenje ſo cžasto ſklyšchi. Zyrkwinia viſitaziјa je pschepytowanje a wobhlađowanje zyrkwinych wobſtejnoscžow w jenej abo w mnohich wožadach krajeje zyrkwe, kofraž ſo stanje wot generalnego ſuperintendenta ſi pomožu někotrych t temu powołanych duchownych a tež ſwětnych wo zyrkej ſaſkujeñych kniesow. Móže ſo ſe ſvjateho pižma dovořaſacž, ſo ſu zyrkwinie viſitaziјe hýzo jara stare. Hýzo židowski kral Josaphat je t wobnowjenju ſpadnjenje bohabojaſnoſcze w ſwojim ludze zýle jeho duchowne ſiwiſenje ſwěru pschepytal a měſchnikow a ſevitow nopoſinacž, ſo bych ſwoje pschizkuſhnoſcze dopjelnili (2. Chron. 19). A ſchtož w japoſchtolskich ſtatkach 15. ſtar 36. ſchtucžta wo Pawole a Barnaba ſu cžitamy: „Wróčmý ſo ſaſo a wobhla-

dajmy naszych bratrow we wszelkich mestach, w kotrychz smoj teho kniesja klowo pschipowiedaloj, tak so maju", njeje niczo hinasche, hacz wustajenie zytkwiane visitazije a wuprawa wszelkich druhich w posdzhishim czazu. Wschudzom we wojskach bratrow a kotry wobhladowacz, tak so maju po jim pschipowiedanym Bozem klowe, je prenje a najwoznebniache wotpohladanie zytkwinych visitazijow. — Tez w katholickim czazu so wschelake visitazije tam a sem wotdzerzachu; ale zeneje prjedy s tajkej horliwoscju a s tajkim zohnowanjom, tak w reformazijskim czazu. Wschak tehdy w zytkwi a w duchownym zivjenju wojskow wschudze najwjettsche sapusczenje kniezesche a, hdz so potom visitazije wotdzerzachu, so sta, so bichu we wschelakich mestach sedma tsto wojskni na Bozei kluzbje, so tez duchowni 10 Boze kasnje niesnojachu, a so burjo Wotcze nasch wuknycz njechachu, dokelz be jim pschedolhi. W jenej wojskze chydzhu burjo swojego meschnika kamjenowacz; a jako tuton skorzesche, so jemu budnik smiesche. Njemejachu tehdy Luther a jeho pscheczelio prawo, hdz takle pishachu: "Nekt niczo waznische njeje, hacz visitazije wotdzerzecz; visitowacz je jara czebzny skut, njeje niczo druhe, hacz njedostatki wotstronjecz, s poboznemu zivjenju napominacz, troshutowacz a posylniec." (Pokraczowanje.)

Wachujecze a modlze so!

Werna historija, powiedala Wilhelm Immanuel.
(Pokraczowanje.)

4. Najklubscha czemnoscz w dose.

Pod staroscem i a plakanjom minyku so Hanje-Rozji dny. Wona sandze, a kcejata holza bu tak sahinjazy sezen. Dzerzesche so drje klowa: "Ton knies je mój pastyr!" ale be jej potom husto, jako by Wotczez styskniemu dzesczu swoje wobliczo potajil a jemu sweczicz njedał, runje tak Wotzowe wobliczo, jako by Won jejny Abba, jejny luby prawy Wotczez wjazy njebył, a wona wjazy jeho lube prawe dzeczo njebyla. Wschak stejesche hrach bjes njej a bjes jejnym Bohom a dzlesche ju a jeho jako murja. (Jes. 59, 2.)

Jejne modlitwy buchu klawische a linskische. — Druhy czehnicze jako czemna mróczel rosnemdrjenja psches modu duszu, so jej Boh, tak ménjesche, tak zyle njezinowacie czerpicz dawasche. Czujesche so husto zyle wuhnata s kraja troshta a runjez husto mer se klyszami pytasche, ion tola njenamaka. Bot ludzi saprewana, wot swojego kniejsztwa s njedowérjenjom a druhdy kamo s krotoscju wobhladana, wot kowbu klużobnikow hanjena a wuzmieschena, wot nikoho troshtowana, dokelz so nikomu siewiwa a doverila njebe, dzesche frudna a wopusczena po swojim kamilutkim puczu, zyle kama se swojej lubosczu.

O tak czejko bu jei kurowe ludzaze budzenie. — Dzivne je, tak swet swojim towarzham wschitke pschestupienia rucze wuruna abo s zyla jim njeprzyp. Wschelaku kzu a njewernoſc staji won rad do wulkeje rjadownie tak mienowanych nusnych kow. Niedzjiva wschak so na to, so czernje sazo czernje pschinjezu. Béda pak, hdz wérjazy kheszczian tajkele neschto sawinuje! béda, hdz ma figowy sktom jenoz jenu czernjowu halosu na kobi: potom zaneho jamołwjenja njeje! Potom leza zyle hromady kamjenow hotowe, so bichu na padnjenego mjetali. — O njezudz nichton druhego, dokelz żadny czlowiek na zlym swecze ani jenicki dzien wést njeje, so njepanje do teho kameho smylka. Davater praji: "nje powiedaj nikdy niczo kieho wo czlowieku, hdz s westa njewesch, a hdz s westa wesch, so woprashczej: "czeho dla to powiedam." "S czlowiekami njeręcwo twojego bratrowym padze, ale s tym kniesom, a daj nam nutrniye prophyz, so by won wschitkim padnjenym sazo horje pomhacz chył!"

Tak lohko sroscze s njedowérjenja hniewanje, a s hniewanja dwelowanje, a dwelowanja sadwelowanje, kotrej dale wjedze do nozy a czemnoscze, do wumrjeca a skazena a do druhich wulich hanbow a skosezow.

Tak so dzesche wobhej Hanje-Rozji. Nadpadowasche ju sadwelowanje jako wobronjeny muž. Wona chydzche skradz uczeknycz, ale hdze? Wona chydzche kobi zivjenje wsacz, ale potom dopomni so na lube, njebohu macz, na lubebo nana, a wobras jeje kotoru khatki se klydom mienišzimi dzeczimi stupi potom w tak kloszczowej skudobje psched jejnu duszu, so rucze hrošnu mysl spuschcz. — Tehdy bu wona ras wot scholty s listom do kuzodneje wzy po klania. Tam klyszesche wona s kózdeho ert: "Tow je so wzera tam na kónzu wzy Grémez hródz spalisa!" Hdzejkuliż pschinidze, wschudzom powiedachu wo Grémez spalenej hródzi. Kózdy czlowiek so ju praschesche: "Ssh hijo na Grémez dworje pobyla a by spalenu hródz widzala?" Kózdy powiedasche wo nastacju a haſnjenju wulfeho wohenia. Bé, jako bichu wjezni wobydlerjo zaneje dru-

heje myſle a zaneho drugiego webrasa w wutrobje wjazy njemeli, hacz Grémez spalenu hródz. — Hdz bē Hanje-Rozja na dompuču, dzesche jej pschezo sazo a sazo psches duszu: "Je tola dzivno, so w kinizach ludz wo niczym druhim njeręcza, hacz wospalenej hródzi!" — a be jej, jako by jej hlos do wucha pschpotat: "Kaf, hdz by so pola na tez hródz spalisa, dha bichu na nozisy fabyli a tez jeno wo spalenej hródzi reczeli!" — A pschezo wotszchi a wotszchi bu hlos a na poſledku stupi jako spytowanje s njej, pschemoznje, hoberzy: "Pola waž t lewizy na dworje steji tez hródz, ta je proſdna, lezi jenož neschto klyom w njej, komu by to schkodu pschinjeſlo, hdz by so wona spalisa?" — Wsni wschak woſat a cizbi jón do klyom! — Hlaj, potom by wschak twoja zyla nusa kónz mela, a twoja frudoba by so w hródziny popjelu pohrjebala. — "Sbehni so wote mnie precz, Satano!" wolasche Hanje-Rozja wotszje, a wojowasche se sdychnjeniom a proſtwu pscheczimo spytowanju. Hdz so pak do wzy wróci, stejachu hnydom pschi prenich khezach nekoſi młodzi holsz sadkow a spewachu: "Riana Hanje-Rozjekla

Rozzy je kranyla."

S hanbu chydzche so Hanje-Rozja do semje shubic. Wjes wole dyrbiesche na hródz t lewizy na Echokez dworje hlatacz a sly hlos pschpotasche sazo a sazo: "Hlaj wschak, je stara, sapadniena hródz, kotaž s niezomu wjazy dobra njeje! Schto schkodzi, hdz so ta spali? Lebi pak je komhane!" — Sazo pschewiny Hanje-Rozja spytowanje. — A tak dzesche dale wot jeneho tydzenja s druhemu, s bedzienja do dobryza, s dobryza do bedzienja. Pschezo pak pobi Hanje-Rozja njepscheczela; ale sazakwje nadběhowasche ton pschezo sazo wbohu styskniwu wutrobu a poſla jako swojich berzow klym wjezneje młodziny, njedowérjenje kniejsztwa, saprewanje klyzomnych ludzi, symne sadzjerzenie starzych pscheczelow.

[Pokraczowanje.]

Na tajke waschnje chzedza sozialdemokratojo dzelaczerjow do njezboja pschinjeſz a sa swoje wotpohladu dobycz.

Hdz je czlowiek swoju něru shubil, hdz zaneje wery wjazy nima, s wjeticha klywatajzy s nim dele dze. To so tez pola sozialdemokratow pokazuje. Njezwerja do zaneho budnika w njezieszach a kobi myſla, so njetriebaju so dla swojego czinjenja pola nikoho samowicz. Vyske a czlowiske sakonje bjesbózni s nohomaj teptaja kobi s teho klydom njezinjo. Wuczo, so kú jenož skazene wobstejnoscze bjes czlowiekami na wschach skosezach wina. Paduch, mordarjej, mandzelswołamarjej nictó po jich wuezbje jich skutki porokowacz njemöze. Lebo dla tez w stacze pschichoda zanych jastrow wjazy mécz nochzedza. So bichu dzelaczerjow pscheczimo něczischem prawam a sakonjam nasczkuwali, tez najzalostnische skoseze pschekražnuja. Tak skazeny dzelaczer, kij w pjanosczi wschitke swoje dzeczi skonzuje, so wot nich s pěznu jako marträk klywali a wina tajkeje skoseje so na nasche sakonje, na samozitych storez.

Schtó móze so dziwac, so so prawi sozialdemokratojo zaneje skoseze njezroza, so bichu kwy wotyknjeny kónz dozpili? Skoseze tamnych w Parizu, kotsz twarjenja s petrolejom polachu a zyle dzele mesta saniczhichu, kotsz tybony czlowiekow najklywischmo richu, kú po wschach skoseze snate. Sklonzowanie polizajskeho radicjela Rumpfa w Frankfurze nad Majnom bu wot nemisich sozialdemokratow wobsamkujene a wuwiedzene. Tich bjesbózny wotpohlad, schedziszeho khezora Wysema a nemisich wjerchow, jeho pschewodzzych, pschi pochwyczenju wulfeho pomnika sa posběhnjenje nemiskeho klyzorstwa (Niederwalddenkmal) do lofta tselicz, Boh hnadnie pschekay. Tak husto kú hijo sozialdemokratojo s krwawnym skutkam nasczkuwali. Fabriki sahubja, maschinu skonzuja, fastojnikow nadpaduja, wojakam so pscheczivja, so niz porekto s krwawnym wojowanjam pschinidze. Rad woni dynamit trjebaja, so bichu swoje wotpohladu wuwiedli a měrlubowozym krajanim strach naczinili. Do mernych klydom mienišzimow so dobywaju a s wołaniom a měscheniom nikomu s reczenu pschecz njezadza. Dzelaczerjow, kij njezadza s nimi byz, hanja a pscheczehaju. Dzelaczerjow s temu hnuja, so njebych u tajkim hospczenzarjam klydzi, kij kú s jich klydom njezieszny spowiedzili.

So njebych dzelaczerjow s měrej pschecz dali, jich stajnje a pschezo sawieduja, so bichu so pschecziveli a dale njezakali. Schto dha je tutym schezkuwarjam bjes klydom njezieszny wo to, hacz klyz (familije) husto do najwjettscheho hubjenstwa pschinidu? Tich wotpohlad dzé je, dzelaczerja do nusy pschinjeſz a w nim njezakoj-

nosć sbudźic; pschetož spokoju dżelaczerjich bludnym wuczbam nieweri.

Hdy býchu sozialdemokratojo kniejswo dostali, býschtej swérnosć a wera na swécze pschetałej; pschetož tuczi bjesbózni ludzo njeczinia ſebi swédomnia wopaczne pschiſahac; kaž ſmū ſe ſudniſkeho ſudzenja w měsce Elberfeldze naſhonili.

Kak jich naſiednizy pjenesy dżelaczerjow bjes swédomnia pschetrubaja, mózefch pschezo w nowinach czitac. Wschudze woni wokoło puczuja a ſu živi kaž najwoſebniſchi knježa. Hdyž potom k woliczenju pschińde, husto dla wudathch pjenies wulke swadu naſtanu, pschetož ničto wiedzecz njecho, hdyž ſu pschischle. A niz poredko ſo stanje, ſo poſkładnik (kaſerar) sozialdemokratiskeho towarzſta ſi kroſkami, wot dżelaczerjow czežko ſaſkuženym, kotrež běchu jemu doverjene, czeknje. Hdyž dyrbiala tež swédomliwoſez ſem pschinic? Djeſac ſaſnje dže ſa nich wjazy njeplacza a Bóh w njebeſach ſa nich njeje!

Hacž runje sozialdemokratiszy ſchczuwarjo dżelaczerjam praia, ſo dyrbi wſchego tradac; a ſo ſo njemóža ſi tajſej hubjenej mſdu ſeſiwič, ſo tola hladaja, dżelaczerja k lutowanju napominac; — jeho wjele bôle k wuziwanju wſchitkikh ſwétnych wjeſelow wabja. Sozialdemokratojo w Berlinje dzerža ſwoje reje, ſhodža do džimadłow (theatrow), do konzertow, wjedu wjeſele žiwenje, ale na bohatych, kaž „ſo wot potu dželaczerja formia“, woni ſwaric ſjeſchewaj. Khudu, praia, dyrbi tradac; ale bohaty je žiwý w wjeſelach. Taza ſo sozialdemokratojo roſhněwaja, hdyž ſo lud k ſlumniwoſci, k domiſazemu žiwenju a k ſpokojoſci naſomina. Wo tym niežo wiedzecz nochzedža. Sozialdemokratiska nowina piſche: „Nikdy nam do myſlow njeſchňidže, lud naręczej, ſo by ſo někajeho wjeſela wostajit.“

Niz na naſutowarñju (sparkaſu) dyrbi dželaczerj ſwoje pjenesy noſyč, ale do korezny, do palenzar, njow. K wobſedzeniu wón pschinic ſjeſhme, hewaſt móhla ſpokojoſci do jeho wutroby a doma ſaczaňnež a ſpokojni ludzo ženje sozialdemokratojo njebuđa. Schtóż niežo nima a je ſ ruki do huby žiwý, je najbole pschijomny ſa te wuczby tutych ludzi, kaž chzedža ſwét polepschec; (?)

Hdzež sozialdemokratiska khoroſč dželaczerſki lud ſapschimnie, pschińdu hubjene wobſtejnoscze. Czi hewaſt ſwoſniwi dželaczerjo bywaju pschecziwni, njeſwolniwi a njechadža wjazy poſkuchac. Tón, kaž dželo dawa, dyrbi kózdy wokomil na to pschihotowany bhez, ſo jeho dželaczerjo dželac pschestanu a ſe wſchelakimi žadanjemi wuſtupja, kotrež ničto dopjelnic ſnjemóž. Schtóż móže ſo džiwac, ſo wjele fabrikantow tajſich ludzi wjazy do džela njerodži a jich ſi džela puſtac ſhoniwski, ſo ſu woni sozialdemokratiji pschitwobræzeni. Tajka jeniczka ſtaſzena wozga móže ſe ſwojim ſédom wſchitkikh ſobudželaczerjow ſtaſyč a mérne wobſtejnoscze ſahubic.

Sozialdemokratojo ſu wjeli w woczej drascze. Wudawaja, ſo ſu najlepſi pscheczeljo dželaczerjow a ſo chzedža bjes kózdeho wuzitka jich najlepſe; praia, ſo ſo jich njeſcheczeljo na nich pschiſkłodzeja, ſo paſt njeſku žani ſeni, ſazlokaní dundakojo, ſo budža hido w jich ſtacze pschihoda lenikow napinac; ſwérja ſebi praciež, ſo njechadža ſi petrolejom, ſi morjenjom a paſenjom ſwét pschetworiež, ale zyle na puczu ſakonja. (?)

Masch ſbójnik praia: „Na jich plodach dyrbicje wj jich ſpóſnac. Móže tež ſchtó kiež ſbérac wot czernjow, abo figi wot wostow? Tak kózdy dobrý ſchtom pschinjeſe dobre plody, ale ſhiň ſchtom pschinjeſe ſle plody.“

To ſu woprawdze ſle plody, kotrež na ſchtomje sozialdemokratije narostu — to móže kózdy ſpóſnac, kaž ſi wotewrjenym wocž-

kom do jich bjesbózneho czinjenja hlaſa. Wy dželaczerjo, hladajcze ſo khróble jich ſyčzow! Sozialdemokratojo ſe ſwojimi bjesbóznymi wuczbami wam wutrobu a žiwenje hórke czinja; ſubja wam paradies, kaž je woprawdze najzaſtoſniſcha hela; kaža wam dobre maſchnja a rubja wam wiđenoſc, kotrež kózdy ſa ſwérneho a ſwédomliweho dželaczerja w ſebi noſy; ſoſtorcza waſ do ſhudoſy a hubjeniſta a hdyž ſu waſ jako grat k wuwjedzenju ſwojich ſebiežnych wotpohladow trjevali, potom ſo waſ wostaja.

Hijo někotry sozialdemokrata je dla ſwojeſe ſlōſče w jaſtwje ſedzecz abo je, ſchtóż je najwjetſcha hańba, ſwoje žiwenje psches ſatowy mječ wotſajic dyrbiſ.

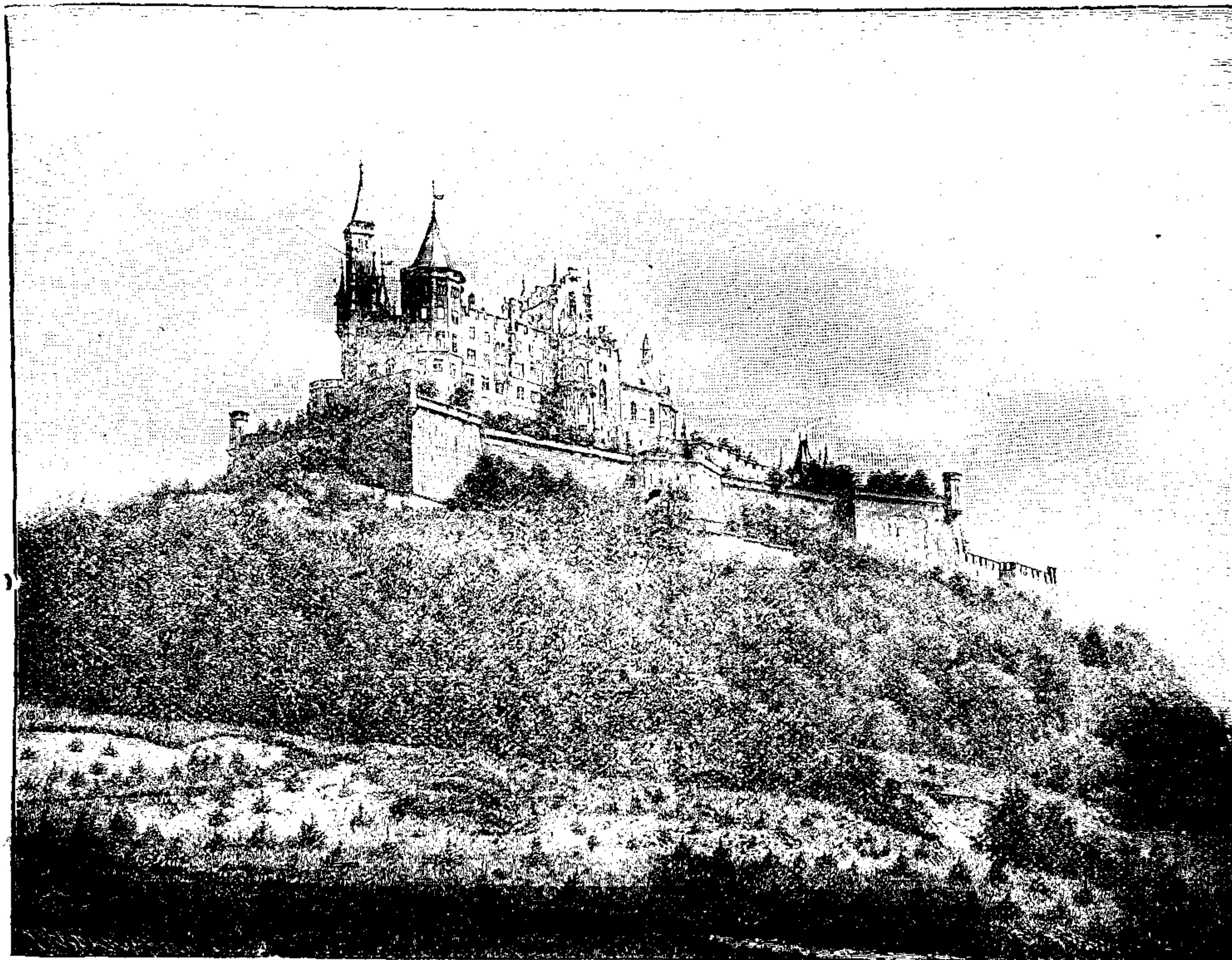
Noſhlaſ w naſchim ežaku.

Wulka ſrudoba je naſch zyly wótzny kraj podeschla. Maſch wýſoko ſaſlužený general polny marſchal hrabja ſi Moltke je wječor 25. haprleje czicho k węcznemu merej wuſnyk. Wječer bě jemu hiſczeje derje ſkłodžala a wón běſche po njej hiſczeje zyle ſtrowy; ale wokoło 10 hodzin jemu nahle ſlē bycž pocza a ſa ſhwiku wón wot Božej ruczki ſajaty ducha ſpuszczi. 90 let starý, kaž jeho wulki knes, khežor Wylem, kotrež je tak ſwér ſlužiſ, je ſa nim do węcznoſcze czahnyk. Pschi jeho rowje naſch zyly ſud hukuro ſaruje; wſchaf wſchitz wém, kelfo mamý ſo tutemu muzej džakowac; a pschezo budże wón psched naſchimaj wocžomaj ſtacž jako najbzawniſchi general, najbwerniſchi woſai, njeſebicžny, ponizny kſcheczijan. — Saczum wěſcze wſchitz ſi naſchim ſubym khežorom wulku boleſež pschi ſmierczi tuteho naſsprawniſcheho ſprawnych. Sruđnu powjescz doſtarſhi khežor taſle domoj telegraſowaſche: „Szym kaž pohluscheny. Khwatam hnydom domoj. Szym wóſſko ſhubiſ a njemóžu to ſapschijec. Wylem I. R.“ — Narodžil je ſo hrabja Moltka 26. oktobra 1800 w Parchimje jako ſyn pruſkeho wojerſteho hejtmana a poſdzischo danskeho generalleutnanta Viktora ſi Moltke. Jeho mlođenç bě kruta a poſna trađanow. Mlođenç najprjedy do danskeje ſlužby stupi, potom do pruſkeje

a jako wobnowjet turkowſeho wojska doſho w rańſhim kraju puczowasche. Wróćiwſchi ſo do wótzneho kraja, doby ſebi njeſahinie ſaſlužby wo naſche wóſſko. Kello mamý ſo jemu ſa dobyčeje ſet 1864, 1866, 1870/71 džakowac, kózde džeczo w. Hafle psched 3 ſetami wot ſwojego wýſkoſeho ſaſtojnſtu wotſtupi a jo, kaž bě ſebi ſam žadał, hrabi Walderſeej pschepoda. Alle hiſczeje pschezo běſche po czele a po duchu czerſtwy a ſtrowy a wobdželi ſo na wſchitkikh wurađowaniach khežorſtowoweho ſejma; hiſczeje psched krolik tam duchapoſnu ręcz džerſeſche. Bjes khoroſčje je wón rucze a lóhko wotſal czahnyk. Njech duch jeho prawnoſcze, pobojnoſcze a pokornoſcze ſtajnje pola naſcheho zyloho luda wostanje. Wón ſam pak njech wotpočjuje w mérje! —

Dželaczerjo w rheinſkich a westfaliſkich podkopach ſu tola nětlo wěſcze ſe ſrudnej lóhkomuſlnoscži ſtrajk (— ſo dželac pschestanu —) wobſamkuſi. So býchu tola jich hubjeni wjednizy wopmili, kaſku žałoznu nuſu psches tole njekniczomne a njeprawe czinjenje na wjele týžaz wbohich žonow a džeczi pschinjeſu! Kajki ſrudny troſt, hdyž ſo tam pschi ſtrajkowej ſhromadžiſnje dželaczerjam praia: „Pſchihotujcze ſo na doſhe bědzenje. A byrnjež khwiſu nuſu čerſpili, pomylſcze ſebi na lepſchi pschichod.“ Samože tole ſpominanje na lepſchi pschichod tež hłodnych naſcyciez? —

Na Lipſčanskej universicze je jutry 46 studentow 1. theologiske pruhowanje wotpoſožilo, wot kózdy je 39 wobſtaſo.

Hohenzollernski hród.

Sserb žadny mjes nime nije. — Najwažnische, wo czimž budže bo na bliższej synodze wurdżowacj, budże sawiedżenje nowych perikopnych knihow (knihi sa njedzelske tefsh), kotrež bo hižo dolho pschihotuja, a wo kotrychž su w saudżenym lęcze wschitke konferenzu naschego sakskeho kraestwa swoje myšle a pschecža wuprajile.

W Sakskej je bo w połlednim lęcze po lętnej rosprawje kraego towarzystwa sa snutskowne miżionstwo 17 towarzystw evangelijskich mužow a młodzenzow sałozilo, tam też 42 towarzystw młodych holzow a 10 towarzystw evangelijskich dżelaczerjow wobsteji. Daj jum Bóh, luby Knies, wjèle swoja!

Tene najwuzitnichich a najbóle požohnowanych herbskich towarzystw je tola s Boha nasche „herbske lutherske knihowne towarzystwo“, s kotrehož hižo na wschë dżewjecz a dwazyczi lët sa swoje male pschinischki rjane wožebne herbske knihy dostawam, sa czož many jeho wodżerjam a spisaczelam dżakowni bycz. S wulkej radoſcju hmy jo pak tež powitali, so je tute nasche lube towarzystwo lëtža se swojego bohateho składa k dopomijeczu na dżewiecđežath narodny džen po wschë frajach wusnamjeniteho muža: pobožnego kscheszijana a wo wotzny kraj wuszychnje sažlubneho pólneho marschala k. hrabje Moltki wschitke herbske lutherske dżeczi sakskeje a pruskeje Lüdziz, kiz su lëtusche jutry schulu wuhodžile, s rjanymi dobrymi herbskimi knihemi wobbarilo. S tym je żobu tež do najkudschich domow, hdżež ſebi żanych knihow kupowacj njemóža, dobra wožebna duchowna zyroba w maczérnej herbskej reczi pschischka. Bjes tutym knihemi, kiz buchu wudżelene, běchu: Woltersdorffowy leczazy list psches k. fararja Imischa s Hodžija, Sswiaty advent a Vorst Boži wot k. fararja Ssykory se Smilneje, Zionske hložy, druhí džel, wot k. fararja Domaschi s Nožaciz. Dr. Marczin Luther wot k. fararja Jakuba s Njezwacjida, Lekarstwo sa duszu psches k. fararja Wielana w Slepom, Spowiedny stoł psches k. H. a P. Wiazku, J. Kschijana, H. Męta a E. Mateka. Po wudżelenju je bo jedyn exemplar k. Jakuboweho Dr. M. Luthera na knijsa generalnego pólneho marschala hrabju Moltku do Barlina wotpožkał. Na to je tón wjžoki knies hnydom pschedźyńe naschego knihownego towarzystwa knijszej fararjej lic. theol. Imischej w Hodžiju sczehowazh lisczik pižał: „W Barlinje, 9. aprileje 1891. Tara czecheny knies fararjo. Wsmicze mój najlepšchi džak ja mi pschi požlanu herbsku knihu, kaž sa te pscheczelni we ſłowa, s kotrejmiž ſeže je pschewodžili. Njech rjanej wožebnosczi herbskeho naroda: ſwera a wera, jemu ſdžeržanej wostanjetej. Tara podwólnje hrabja Moltka, pólny marſchal.“

A ſaloženju diałonyżenskeho domu w Lipsku je bo hacž dotal 190,500 mk. nasberało.

Je prawe wjězele, wchudżom widzecz, kaž kscheszijanska luboſez bo pschecžiwo wulkim stracham naschego czaſa sbudžuje a wopokaſuje. Na Boże ſpicze hromadži bo we wschitkach pruskich zyktwach ſolekta sa mižionstwo mjes pohanami. Njech wjèle ſwolniwych czinjerjow Kniesoweje mižionskeje pschikafnje Mat. 28, 18—20 namaka.

Kamjenjowe ſwedeženje.

W połlednim czaſu su huczischo wobledżbowanja hódne kamjenjowe wopokaſma, kotrež historiju stareho testamenta wobſwedežja, wuſlēdžili. Endželski wuſlēdžer stareje Assyriiskeje, Smith, je pschi wurywanjach w Gilli pod roſwalinami stareho Babylonu kamjenitnu taſlu namakał, na kotrež bě historija wo lijenzy w chaldeiskim pižmje ſkoro se ſamymi ſłowami bibliſkeho teksta ſapižana. Někto pschińdže tež powjescz, so je ſpytowar egiptowskeje starodawnoſcze, Beugsch-Pascha, w Nilowym dole pola Luxora kamjenitne plecizy namakał, na kotrychž bo w staroegiptowskim pižmje powjeda, so Nil hdydom lët njeje psches swoje brjohi stupił a so je teho dla rola njeplodna wostała, kaž so je žałozny hłód nastął. Po wschitkach drugich powjesczach tutych kamjenjow chze Beugsch-Pascha jich nastacze do czaſa 1900 lët do Chrysta położicž, ſchtož je po bibliji czaž pschicženjenja Jakubowych hnyow do Egiptowskeje a Josefoweho hejtmanſtwa. Wschitko, ſchtož bo wo historiskej njewernosczi biblije reczi, je ſehlžane; a džiwne je tele wodženje Božego pschedźidženja, kiz někto psches kamjenjowe ſwedeženje wérjazym k poſylnienju a njewerjazym k napominanju wérnoscž biblijskich historijow wobſwedeži.

Płód domjazeje Božej hlužby. W jastwje w S. bu w lęcze 1888 se ſpewarkami w ſpewnej hodžinie hlož: „Ja s zykej mojej mozy bo tebi dżakuju“ wuczeny a tež kherschich ſam ſpewony. Tenej se ſpewarkow ſtupichu hnydom w ſapocžatku wuczenja hlyſy do wocžow a jeje plakanje trajesche dołho. Wuczer bo ju wopraſha, czeho dla plaka, doſta pak jenož nowe hlyſy jako wotmowjenje. Hakle po wew' amkienju hodžiny, hdżež ju ſamu hichcze ſdžerža, wuſna bo jemu, so je bo tutón kherschich w domje jeju po božnej starscheju husto rano ſpewał a netk je jej dženža, hdżež je kherschich a hlož po wjele lętach ſažo ſažlyſcha, czeſko na duszu panylko, so je ſwojimaj ſemrjetymaj ſwérnymaj starschimaj tajku ſrudobu pschihotowala. — Tale požohnowana hodžina bu ſapocžatku jenego wobroczenja.

Sla radà. Barlinke ſoziadmoſtiske nowinh pižaju pod napismom: „Pobožne blady (Moralische Flausen)“ po ſłowie ſłedowaze: „Haj, radžimy dželaczerjam, hdżež pschecžiwo wot ſtata podpieranemu a jim tež hewal w tybzazorym naſtupanju pschemoznemu kapitalej ſylni doſč njeſſu, so bych u ſu ſa wojerſtu brón naſožowali.“

A to ſebi woni ſwaja naſchim ſprawnym dželaczerjam radačicž, kotrychž khwalba junu wérnoscž, kotrychž hordosz ſwérnoscž běſche! My ſkoro njewerimy, so naſchi dželaczerjo tajzy njeduſchni bjeſbóžniſy ſu, so bych u po tutej radze cziniли. Alle ſhonicz woni dyrbja, ſajkeho ducha tuczi njeknicžomizy ſu, kiz chzedža jich wjedniy bycz. Je najwyschſhi czaž, so bo lud ſleje rady tajkich kažrjow hlađa.

Sswedeženje ſa wero. Napschecžiwo bjeſbóžnym a hanibnym ręczam njeweriv, kotrež bo Bohužel dženža husto ſylyſha, chzem na někotre rjane ſwedeženja najwubjernichich wuczenych zykeho ſweta dopomnicž:

Hdyž bě ſławny Kepler, jedyn s najwjetſchich hwěſdywobhladajrow (astronomow), ſwój najwjetſhi ſpiž wo hwěſdach dokonjal, pschistajci pokornu modlitwu: „Mój ſtoricželo a ſenje, ſym krafnoſcz twojich ſkutkov člowiekam wosjewit, ſchtož móže mój ſlaby duch twoju njedowuměrnoſcz ſapschijecž. Hdżež ſym ſchto projik, ſchtož je tebje njedostojne, abo ſym ſa ſwojej ſamſnej khwalbu ſchol, — to mi hnadnje wodaj!“

Wulki Newton, kaž je ſnate, jedyn s najwjetſchich pschirodospytników, nięſe mjes ſwojimi kolegami tež jeneho, kiz do Boha njewerjescze. W Newtonowej iſtwe ſtejſe tež globuž (kula, kotrež zyku ſemju ſ morjem wosnamjenja). To bě woprawdze miſtřeſki kruch. Junu Newtonowym kolega pschińdže, so by ſebi globuž wobhladat a bě zyłe ſojaty wot jeho rjanoſcze. Sſebi jón nadrobnje wobhladawſchi k Newtonej ſtupi, ſo praschejo: „Schto je jón czinik?“ — „Nichtó!“ wulki astronom ſnapſchecžiwi. Njeweriv ſłowo ſroſumi a ſo wotmijelča.

Sſwobodny knies ſe Stein džesche ras k Ernstej Moritzej Arndtej, ſpewarzej ſ czaſa wojnow w ſapocžatku naſchego lëtſtotka: „Wérce mi, člowiej ſo ſenje ſe ſwojej naturu khmalicž njeſmě. My ſmy, kaž dr. Luther praji, wſchitzu khudži hréſchnicy; ja bych ſlōſnik bycz móhl, njebudžeschteli pobožna macz a hichcze pobožniſcha starscha ſotra hoteſli mojich młodych lët džeržalej bylej.“

Sſlawny Kant praji wo bibliji ſłedowaze: „Biblija je mój najčežniſchi poſkład, bjes kotrehož bych hubjeny był. Sſwérne ſaſadž, kaž móža člowiekſojo a zyłe kraje k wſchey ſbóžnoſczi pschińcž, ſo jeno w bibliji namakaju.“

A ſkónczne wjěch Bismarck je pschi někajkej ſkładnoſczi pižał: „Ja njerosymu, kaž móže člowiej, kiz ſebi ſwoje ſamſne waschnie pschemyzli a tola niežo wo Bosy wjedžecz nochže, ſwoje ſižwienie ſi wostudu ſnjescz.“

Njedžela Cantate.

Njedžela	Jana 16, 5—15.	Zakuba 1, 16—21.
Pónedžela	Jap. ſkutkow 11, 1—18.	Jap. ſkutkow 11, 19—30.
Wutora	= = 12, 1—25.	= = 13, 1—12.
Ssrijeda	= = 13, 44—52.	= = 14, 1—18.
Schtwórk	= = 14, 19—28.	= = 15, 1—20.
Vjatl	= = 16, 9—24.	= = 16, 25—40.
Ssobotu	= = 17, 1—15.	Psalm 77.